* श ब्दा र्थ सू ची *

अ

अनिएत – अनियमित.

अनुलेपन – चंदन

अवस्वरु – वेळ

अश्रृष्ट – पारलौकिक.

अवकळा – दुर्दशा.

अव्यक्त – गुह्य, गूढ.

अवधूत – जोगी, संन्यासी

अन्यथाज्ञान – विपरित, ज्ञान

अघ्रीत – गूढ, कठीण

अंकुशांकित – अंकुशाचे चिन्हे असलेले

अंगुठी – बोट

अंबुज – ढग

अंबियाचीया – आंब्याच्या

आ

आकर्ण – कानापर्यंत

आकर्खिती – स्वच्छ करतात

आधी नाम सांधेती – प्रथम नाम सामर्थ्य सांगतात

आईती – तयारी

आडी – पट्टा

आरोगण – भोजन

आडवांगी – आडव्या

आळंगणे – धारण करणे

आडे रेखणे – गंधाचे वा भस्माचे पट्टे रेखणे

आग्रह – हट्ट.

आंगी – बंडी अंगरखा

आंगुठा – अंगठा

आठभक्त – आठ प्रकारचे भक्त आर्त देहभिमानी प्रेमाभिमानी, हट्टी, आत्मक्लेशी, उन्मनी, स्थित्यानंदी, ब्रह्यानंदी.

आर्ति – धावा, आरती

उ

उपाधि – विरूद, पदवी

उपहुड – उठणे

उभयदर्श्या – दोन्ही पाहू शकणारा

उपहानौ – वाहाणा

उर्ध्पौड्र – भस्मरेखाटन

उंबखट – उंबरठा

उसीसे – उशाला

ए

एमलार्जून – छिन्नस्थळी वृक्ष

एयाचिया – या देहाकडून

ओ

ओला दाटणा – ओले वस्त्र

औ

औ – औदास्य

क

कपोल – गाल

कवाड – दार

करवता – करवत

कसेयासी गाठी – अंगरख्याचे बंद बांधणे

कानव साखे – काण्व शाखीय

कानवटी – झाकण

कामाख्या – स्त्री नाम

कै – कसा

कोसला – रेशिम

कांदी – मस, चामखीळ

ख

खडकुलि – गावाचे नाव

खीळी – कडी

घ

घास – कवळ तूप भाताचा किंवा दुध भाताचा घास

घण – लोखंडाचा मोठा हातोडा

च

चरणगादी – पाय ठेवण्याची गादी

चरणकमल – पद कमल, पाय

चाडा – आवड

चरित्रे – जीवनकार्य

चौबारा – चौथरा

चौतकोर – चतकोर

चुकी लावणे – चूक दाखवणे

चंदोवा धरिती – वस्त्राचे चांदोबा सारखे छत्र धरितात

चेष्टा – परमेश्वराच्या निर्जिवासंबंधीच्या क्रिया

ज

जाडि – घोंगडी

जाडय – मांद्य

जाया – स्त्री, पत्नी

जानुविभाग – जानवे, जानव्याचा भाग

जिव्हामळ – जिवेचा मळ

जानू – गुडघा

झ

झळंबुके – कर्णफुले

झेला – गजरा

ट

टिळा – ठसा

टोपरे – शिरोवस्त्र

ठ

ठाय – ठिकाणा, ठाय (लाभ)

त

तांबोळ – विडा

तीमीति – तिबंतात

तांभाण – ताम्हण

त्रिवडी – तीन रंगाचे पट्टे असलेले वस्त्र

तांबतौली – भांडे

थ.

थाळा – ताट.

द

दुटि – शालजोडी

द्रविड देश – तेलंगण प्रातातील एक प्रदेश

दवडणे – हुसकणे, घालवून देणे

दंतधावन – दंतमंजन

दाटणा – वस्त्र

दिनमान – पंचांग

द्युत – जुगार

दंदिया – योध्दा

द्रुपदाउसी – द्रौपदी

द्रवासेया – दुर्वासाचा

ध

निडळ – कपाळ

निनावा – नाम न घेणारा

निरूपण – कथन

निरपौनी – संपूर्ण, निपटून

निरोधपरिहारी – इंद्रियदमन

निराकार – आकाररहित

निर्वेव – अवयवरहित

नित्यविधी – रोजचे आचार

नित्यविधी – विशेष आचार

प

पहाटगान – भूपाळी, स्तुतिगान

पळवा झाली – पाने वाळली

पडते आकाश – कोसळणारी संकटे

पतित – प्रेत

पाग – वस्त्र

पसिमिली – पश्चिम

पान्हावा – पान्हा फुटणे

पाटाउळे – वस्त्रे

पावसडा – पासोडी

पालिमांडे – फुलपात्र, पसरट भांटे

पुर – देह

पाणिमात्र – फुलपात्र

प्रमाण – पुरावा

परिमाण – माप

परेशायनम – श्री परमेश्वरास नमस्कार असो

परिश्रय – शौच

प्रक्षाळन – धुणे

प्रतौनि – परतून, पुनः पूर्वी पूर्वी नावाचे प्रकरण

पाह्मले – उजाडले

पव्हविती – पोहवितात

पदम – चरण

प्रश्नु – प्रश्न

पालवे गुंडौनि – वस्त्रात गुंडाळून

पस्यात पाहार – पहाटेची वेळ

प्रतिष्ठान – पैठण

फ

फुटा – उपरणे

फेटा – नष्ट करतात

फलेठणी – फलटणला

ब

बोध – उपदेश.

बोखारु – पालखीचा दांडा.

बहिवासू – स्नानावेळी नेसावयाचे वस्त्र.

ब्रम्हांडी – जगात.

भ

भवै – भुवई.

भिंगरुटी – गांधील माशी.

भिंगनिया – काच.

भाणवास – स्वयंपाकघर.

भांडेभेदन – डोमेगावच्या जवळचा गाव.

म

मढ – मठ.

माया घट – मायारूपी कुंभ.

मांचा – पलंग.

मोमे देणे – चुंबन देणे.

मुंचिजे – मुक्त व्हा.

य

यकांकी – एकांतात.

(श्री चक्रधरांची अप्रगट अवस्था)

यक्ष कर्दम – एक सुगंधित द्रव्य.

र

राजमठ – प्रमुख गट.

रिणईत – ऋणको (कर्ज बाजारी)

रीघता – शिरता.

रु – कापूस.

रोमराजी – लव

रोम – केस – लव.

रांधवण – खाणावळ.

रायांगण – देवापुढची जागा.

ल

लीळा – परमेश्वराची सजीवासंबंधीची क्रिया.

व

वंध्यू – व्यर्थ.

वाया – व्यर्थ

वीहिली – सांगितली.

वोटे – ओटे.

वेख – वेश.

वोतते – वोतते.

व्याघ्रनिमित्त – वाघाच्या वेषात

वोहरत – खाली येतात.

वरप्रदान – वरदान.

वोळगविती – अर्पण करतात. लेववतात.

वाडोवाडी – पावला पावलावर.

विज्ञान – शास्त्र.

वेध – आकर्षण.

वीळवाचा – सायंकाळचा.

वीसेख – विशेष.

वाढवेळ – उशीर.

वेढणे – नेसणे.

स

सतपदी – शतपावली.

ससक – ससा.

सागळ – चर्मपात्र.

साउमे – समोर.

साकार – आकारसहित

सावेव – अवयवासहित

सारिला – उमटवला

सातविसा – सत्तावीस

सपूर दाटणा – तलम घट्ट विणीचे वस्त्र

सांपू – शाप

सांडोबा – बोध

संनिधान – सहवास

सारेती – गुंफतात

सयनासन – निद्रासन

सीख – घडा

सेतू – बांध

सोरठ – सौराष्ट्र

सेंद – डबी (कापराची)

सोनसळा – सौभाग्य

सीलिका – वाळू

सैगुळ बुडडे – एक पदार्थ

सकृत – पुण्य

सृष्ट – जड, लौकिक

सीलिका – काडी

श्रय – समाधान

ह

हाटा – बाजार

हाटवटी – बाजारात

क्ष

क्षोभ – राग, क्रोध

क्षेउर – क्षौर, मुंडन

परिशिष्ट – 6

* संदर्भ ग्रंथ *

1. अर्वाचिन मराठी वाड्.मयाचा इतिहास खंड – 1 संपा. डॉ. शं. गो. तुळपुळे, म. सा. प. पुणे.

2. आद्य मराठी कवयित्री – वा. ना. देशपांडे.

3. नित्यदिनीलीळा – संपा ह. ना. नेने, अरुण प्रकाशन, नागपूर.

4. प्राचीन मराठी वाड्.मयाचा इतिहास भाग 1 व 2 संपा. ल. रा. पांगारकर, विदर्भ मराठवाडा बुक कंपनी, 1972.

5. प्राचीन मराठी वाड्.मयाचा इतिहास खंड – 3, संपा. रा. श्री. जोग, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे – 1973.

6. प्राचीन मराठी वाड्.मयाचे स्वरुप – प्रा. ह. श्री. शेणोलीकर, मोघे प्रकाशन कोल्हापूर, आ. पहिली – 1956.

7. प्राचीन मराठी वाड्मयाचा इतिहास भाग 2 – सं – डॉ. अ. ना. देशपांडे, व्हीनस प्रकाशन, प्रथमावृत्ती 1973.

8. बाइदेवबासचरित्र व नित्यदिनीलीळा, संपा. के. सी. क–हाडकर, अहमदनगर, मे. 1977.

9. भास्करभट्ट बोरीकर संपा. वि. भि. कोलते, विदर्भ प्रकाशन संस्था, 'चरित्र व काव्य विवेचन' अमरावती 1935.

10. महाराष्ट्र सारस्वत – वि. ल. भावे, खंड 2 पॉप्युलर प्रकाशन प्रा. लि., आ. 6 वी, 1905.

11. महानुभावदर्शन – अण्णासाहेब आडसोड, महानुभाव विश्वभारती प्रकाशन, प्रथमावृत्ती, 1972.

12. महानुभाव पंथ आणि त्याचे वाड्.मय – संपा. डॉ. शं. गो. तुळपुळे.

13. मराठी वाड्.मयाचा विवेचक इतिहास प्राचीन खंड, प्र. न. जोशी सुलभ मुद्रणालय, आ. पहिली, 1972.

14. महानुभावांचे तत्वज्ञान – डॉ. वि. भि. कोलते, अरुण प्रकाशन, मलाकपूर, 4 था आ. 1975.

15. महानुभावाचा आचारधर्म – डॉ. वि. भि. कोलते, अरुण प्रकाशन, मलकापूर.

16. महानुभाव गद्य – संपा. शं. गो. तुळपुळे, पुणे 1972.

17. महानुभाव संत – ले. डॉ. वसंत स. जोशी, मॉडर्न बुक डेपो, पुणे 1972.

18. लीळाचरित्र पूर्वार्ध भाग 1 व 2 संपा, डॉ. शं गो. तुळपुळे – सुविचार प्रकाशन, आवृत्ती 2, 1975.

19. लीळाचरित्र. सं. डॉ वि. भि. कोलते, महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती प्रकाशन, मुंबई.

20. स्थानपोथी – संपा. वि. भि. कोलते, अरुण प्रकाशन मलकापूर.

***